

ISI KANDUNGAN

	Muka surat
Abstrak	ii
Abstract	iii
Penghargaan	iv
Isi Kandungan	v
Senarai Singkatan	xii
Senarai Jadual	xiii
Senarai Rajah	xv

BAB 1 PENGENALAN

1.0.	Pengenalan	1
1.1.	Objektif Kajian	1
1.2.	Soalan Kajian	2
1.3.	Kepentingan Kajian	3
1.4.	Batasan Kajian	4
1.5.	Latar belakang Kajian	5
	1.5.1. Peta Penghijrahan Bugis Sekitar 1680-an	7
1.6.	Bahasa Bugis	8
	1.6.1. Skrip atau Tulisan Bahasa Bugis	9
1.7.	Sejarah Bugis di Tanah Melayu	10
1.8.	Penempatan Orang Bugis di Malaysia	12
1.9.	Kegiatan Sosio-Ekonomi Orang Bugis	14
1.10.	Politik	15
1.11.	Agama	17
1.12.	Adat dan Budaya	18
1.13.	Sejarah Kampung Parit Keroma Pontian Johor	19
1.14.	Kesimpulan	21
	1.14.1 Peta Daerah – daerah di Johor	21
	1.14.2 Mukim – Mukim di Daerah Pontian	22

BAB 2 KAJIAN KEPUSTAKAAN

2.0.	Pengenalan	23
2.1.	Bahasa Minoriti	23
2.2.	Tekanan Bahasa	24
	2.2.1 Bahasa Stabil	24
	2.2.2 Di pinggiran	24
	2.2.3 Mulai Pudar	25
	2.2.4 Nazak	25
	2.2.5 Suci	25
	2.2.6 Mati	26
2.3.	Pemeliharaan dan Pengalihan Bahasa – satu penerangan ringkas	26
2.4.	Definisi Pemeliharaan, Pengalihan Bahasa dan Kepupusan Bahasa	28
2.5.	Konsep-konsep Penting Dalam Pemeliharaan dan Pengalihan Bahasa	30
	2.5.1. Dwi bahasa	30
	2.5.2. Pertukaran Kod/Pengalihan Kod	32
	2.5.3 Domain	33
2.6.	Variabel-variabel yang menjadi faktor kepada pemeliharaan dan pengalihan bahasa serta contoh-contoh kajian	34
	2.6.1. Migrasi	35
	2.6.2. Umur	36
	2.6.3. Lakuan Identiti	37
	2.6.4. Etnolinguistik Vitaliti	38
	2.6.5. Teori “Speech Accomodation”	39
	2.6.6. Kehadiran Datuk dan Nenek di Rumah	40
	2.6.7. Perkahwinan Campur	41
	2.6.8 Peranan Bahasa Melayu dan Bahasa Inggeris	42
2.7.	Kesimpulan	43

BAB 3	METODOLOGI	
3.0.	Pengenalan	44
3.1.	Soal Selidik	45
	3.1.1. Demografi Responden di Kampung Parit Keroma	46
	3.1.2 Demografi Responden di Kuala Lumpur	48
	3.1.3 Jantina Responden di KPK	48
	3.1.4 Jantina Responden di KL	49
	3.1.5 Jenis Pekerjaan Responden di KPK	50
	3.1.6 Jenis Pekerjaan Responden di KL	52
	3.1.7 Bahasa Pertama dan Tahap Kecekapan Bahasa	54
	3.1.8 Pilihan Bahasa	54
	3.1.9 Sikap Terhadap Bahasa Bugis	55
	3.1.10 Dasar Pendidikan Negara	56
3.2.	Merakamkan Perbualan di Rumah-rumah yang dikunjungi	57
	3.2.1 Analisis Transkripsi	57
3.3	Temu-bual dengan Responden Tua	58
3.4	Pemerhatian	58
3.5	Kesimpulan	60
BAB 4	DAPATAN KAJIAN	
4.0.	Pengenalan	61
4.1.	Bahasa Pertama Responden	61
4.2.	Penggunaan Bahasa di domain Rumah	62
	4.2.1. Bahasa yang digunakan di rumah dengan suami/isteri	62
	4.2.2. Bahasa yang digunakan dengan anak-anak	64
	4.2.3. Bahasa yang digunakan dengan ibu bapa	65
	4.2.4. Bahasa yang digunakan dengan Nenek/Datuk	66
	4.2.5. Bahasa yang digunakan dengan Adik-beradik	68
	4.2.6. Bahasa yang digunakan dengan Bapa/Ibu Saudara	69
	4.2.7. Bahasa yang digunakan dengan Ahli Keluarga	70

	dan Saudara-mara	
4.3	Penggunaan Bahasa dalam Domain Pekerjaan	72
	4.3.1. Bahasa di Tempat Kerja dengan Rakan Sekerja	73
	4.3.2. Bahasa di Tempat Kerja dengan Rakan Bugis	74
4.4.	Pengurangan Penggunaan Bugis dalam Fungsi Bahasa yang Spesifik	76
	4.4.1. Bahasa Ketika Berdoa	76
	4.4.2. Bahasa Ketika Marah	76
	4.4.3. Menyatakan Sayang	78
	4.4.4. Bahasa Ketika Berdoa dalam Hati	79
	4.4.5. Bahasa Ketika Berfikir	80
4.5.	Tahap Kecekapan Bahasa Bugis	82
	4.5.1 Membaca dalam Bahasa Bugis	82
	4.5.2 Menulis dalam Bahasa Bugis	82
	4.5.3 Berbincang Isu Semasa dalam Bahasa Bugis	83
4.6.	Peranan Bahasa Melayu Sebagai Bahasa Pengantar di Sekolah	83
4.7.	Persepsi dan Sikap Masyarakat Terhadap Identiti Dan Bahasa Etnik Mereka	84
	4.7.1. Bahasa Bugis Adalah Identiti kepada Orang Bugis	84
	4.7.2. Responden yang Mahu Anak Mereka Belajar Bahasa Bugis	84
	4.7.3. Responden yang Mahu Anak Mereka Menggunakan Bahasa Bugis	85
	4.7.4. Alasan Bersetuju Anak Mereka Menggunakan Bahasa Bugis	85
	4.7.5. Bahasa Bugis Berguna	86
	4.7.6. Alasan Mengatakan Bahasa Bugis Adalah Bahasa yang Berguna	87
	4.7.7. Tidak Bersetuju Menggunakan Bahasa Bugis Dan Alasannya	88
	4.7.8 Perkahwinan Campur	89

4.8.	Keputusan dan Analisis Data 20 Orang Etnik Bugis yang Menetap di Kuala Lumpur	90
	4.8.1 Bahasa Pertama Responden	90
4.9.	Penggunaan Bahasa di domain Rumah	91
	4.9.1. Bahasa Pertuturan di Rumah dengan Suami-Isteri	91
	4.9.2. Bahasa Pertuturan di Rumah dengan Anak-anak	93
	4.9.3. Bahasa Pertuturan di Rumah dengan Ibu bapa	94
	4.9.4. Bahasa Pertuturan di Rumah dengan Datuk Nenek	95
	4.9.5. Bahasa Pertuturan dengan Ibu/Bapa Saudara	96
4.10.	Penggunaan Bahasa di domain Pekerjaan	97
4.11.	Pengurangan Penggunaan bahasa Bugis dalam Fungsi Bahasa yang Spesifik	97
	4.11.1 Bahasa Ketika Berdoa	97
	4.11.2 Bahasa Ketika Marah	97
	4.11.3 Menyatakan Sayang	99
	4.11.4 Bahasa Ketika Berdoa dalam Hati	100
	4.11.5 Bahasa Ketika Berfikir	101
4.12.	Tahap Kecekapan Bahasa Bugis	102
	4.12.1. Membaca dan Menulis dalam Bahasa Bugis	102
	4.12.2. Berbincang Isu Semasa dalam Bahasa Bugis	102
4.13.	Peranan Bahasa Melayu sebagai Bahasa Pengantar di sekolah	102
4.14.	Bahasa Bugis adalah Identiti kepada Orang Bugis	103
	4.14.1. Responden yang Mahu Anak Mereka Belajar Dan Menggunakan Bahasa Bugis	103
	4.14.2. Alasan Bersetuju Anak Mereka Menggunakan Bugis	102
	4.14.3. Bahasa Bugis Berguna	104
	4.14.4. Alasan Mengatakan Bahasa Bugis Adalah Bahasa yang Berguna	105
	4.14.5. Tidak Bersetuju Menggunakan Bahasa Bugis1 Dan Alasannya	105

4.15.	Pemerhatian Kepada 10 keluarga di Kampung Parit Keroma	106
4.16.	Pemerhatian kepada 4 Keluarga yang Berasal dari KPK	107
4.17.	Perbandingan di Antara Responden yang Tinggal di KPK dengan Responden yang Tinggal di KL	110
4.18.	Punca-punca Pemilihan Bahasa di kalangan Komuniti Bugis	111
	4.18.1. Etnolinguistik Vitaliti/Umur	111
	4.18.2. Sikap Terhadap Bahasa Bugis	111
	4.18.3. Pengaruh Penggunaan Bahasa Melayu dan Bahasa Inggeris	112
	4.18.4. Lakuan Identiti	113
	4.18.5. Usaha dan Motivasi Ibu bapa terhadap Penggunaan dan Kecekapan Bahasa Anak-anak	113
4.19.	Kesimpulan	114

BAB 5 BAHASA PILIHAN DALAM KELUARGA DAN INTRA KOMUNITI

5.0.	Pengenalan	115
5.1.	Analisis Rakaman Perbualan 1 dan 2	116
5.2.	Bahasa yang digunakan di kalangan Responden Berumur 70 – 89	117
5.3.	Bahasa yang digunakan di kalangan Responden Berumur 50-69	118
5.4.	Bahasa yang digunakan di kalangan Responden Berumur 30-49	120
5.5.	Bahasa yang digunakan di kalangan Responden Berumur 13-29	121
5.6	Pilihan Bahasa Keluarga dan Intra-komuniti Merentasi Umur	122
	5.6.1. Monolingual/Satu Bahasa	122
	5.6.2. Percampuran Kod	122

5.6.3.	Dwi Bahasa dan Akomodasi	123
5.7.	Bahasa Pilihan Komuniti yang Muda (yang berumur 13-29)	125
	Non-reciprocity- tiada komunikasi dua hala	
5.8	Kesalahfahaman Komunikasi	127
5.9	Kesimpulan	128
BAB 6	PENUTUP	
6.0.	Pendahuluan	131
6.1.	Tujuan Kajian	131
6.2.	Metodologi Kajian	131
6.3.	Dapatan Kajian	132
6.4.	Perbandingan di antara responden di Kampung dan di Kuala Lumpur	133
6.5.	Cadangan Kajian Seterusnya	134
6.6.	Kesimpulan	134
	RUJUKAN	137
	SENARAI LAMPIRAN	142

SINGKATAN

KPK: Kampung Parit Keroma

KL: Kuala Lumpur

SENARAI JADUAL

Jadual 1.1 :	Perbandingan Perkataan “beras” dalam Bahasa Serumpun	8
Jadual 3.1 :	Demografi Responden di KPK	47
Jadual 3.2 :	Demografi Responden di Kuala Lumpur	48
Jadual 3.3 :	Jantin Responden di KPK	49
Jadual 3.4 :	Jantina Responden di KL	50
Jadual 3.5 :	Jenis Pekerjaan di KPK	51
Jadual 3.6 :	Jenis Pekerjaan di KL	53
Jadual 3.7 :	Senarai Nama Responden yang ditemu-bual	58
Jadual 3.8 :	Maklumat Pemerhatian Penulis di KPK dan di KL	60
Jadual 3.9 :	Maklumat Pemerhatian Penulis di Majlis-majlis	60
Jadual 4.1 :	Bahasa Pertama Responden	62
Jadual 4.2 :	Bahasa Pertuturan di Rumah dengan Suami-isteri	63
Jadual 4.3 :	Bahasa Pertuturan di Rumah dengan Anak-anak	65
Jadual 4.4 :	Bahasa Pertuturan di Rumah dengan Iubapa	66
Jadual 4.5 :	Bahasa Pertuturan di Rumah dengan Nenek/Datuk	67
Jadual 4.6 :	Bahasa Pertuturan di Rumah dengan Adik-beradik	69
Jadual 4.7 :	Bahasa Pertuturan di Rumah dengan Bapa/Ibu saudara	70
Jadual 4.8 :	Penggunaan Bahasa Bugis di kalangan ahli keluarga	71
Jadual 4.9 :	Bahasa yang digunakan di tempat kerja dengan pekerja	72
Jadual 4.10 :	Bahasa Di tempat Kerja Dengan Rakan Sekerja	74
Jadual 4.11 :	Bahasa di tempat Kerja dengan Rakan Bugis	75
Jadual 4.12 :	Bahasa Ketika Marah	77
Jadual 4.13 :	Menyatakan Sayang	78
Jadual 4.14 :	Bahasa Ketika Berdoa dalam Hati	80
Jadual 4.15 :	Bahasa Ketika Berfikir	81
Jadual 4.16 :	Membaca Bahasa Bugis	82
Jadual 4.17 :	Menulis Bahasa Bugis	83
Jadual 4.18 :	Berbincang Isu Semasa dalam Bugis	83
Jadual 4.19 :	Bahasa Bugis adalah Identiti Kepada Orang Bugis	84

Jadual 4.20 :	Responden yang Mahu Anak Mereka Belajar Bahasa Bugis	85
Jadual 4.21 :	Responden yang Mahu Anak Mereka menggunakan Bugis	85
Jadual 4.22 :	Alasan Bersetuju Anak Mereka Menggunakan Bugis	86
Jadual 4.23 :	Bahasa Bugis Berguna	87
Jadual 4.24 :	Alasan Mengatakan Bahasa Bugis Adalah Bahasa yang Berguna	88
Jadual 4.25 :	Tidak Bersetuju Menggunakan Bahasa Bugis dan Alasannya	88
Jadual 4.26 :	Kahwin Campur	89
Jadual 4.27 :	Bahasa Pertama Responden	91
Jadual 4.28 :	Bahasa Pertuturan di Rumah Dengan Suami-isteri	92
Jadual 4.29 :	Bahasa Pertuturan di Rumah Dengan Anak-anak	93
Jadual 4.30 :	Bahasa Pertuturan di Rumah Dengan Ibu bapa	94
Jadual 4.31 :	Bahasa Pertuturan di Rumah Dengan Datuk Nenek	95
Jadual 4.32 :	Bahasa Pertuturan Dengan Ibu atau Bapa Saudara	96
Jadual 4.33 :	Bahasa Ketika Marah	98
Jadual 4.34 :	Menyatakan Sayang	99
Jadual 4.35 :	Bahasa Ketika Berdoa Dalam Hati	100
Jadual 4.36 :	Bahasa Ketika Berfikir	101
Jadual 4.37 :	Berbincang Isu Semasa Dalam Bahasa Bugis	102
Jadual 4.38 :	Responden Yang Mahu Anak Mereka Belajar dan Menggunakan Bugis	103
Jadual 4.39 :	Alasan Bersetuju Anak Mereka Menggunakan Bugis	104
Jadual 4.40 :	Bahasa Bugis Berguna	104
Jadual 4.41 :	Alasan Mengatakan Bahasa Bugis Adalah Bahasa Yang Berguna	105
Jadual 4.42 :	Tidak Bersetuju Menggunakan Bahasa Bugis dan Alasannya	106
Jadual 5.1 :	Analisis Rakaman Perbualan 1	116
Jadual 5.2 :	Analisis rakaman Perbualan 2	116

SENARAI RAJAH

Rajah 1.1	: Tulisan Bugis	10
Rajah 3.1	: Kaedah Penyelidikan	44
Rajah 3.2	: Jantina Responden di KPK	49
Rajah 3.3	: Jantina Responden di KL	50
Rajah 3.4	: Jenis Pekerjaan di KPK	52
Rajah 3.5	: Jenis Pekerjaan di KL	53
Rajah 4.1	: Bahasa Pertama Responden	62
Rajah 4.2	: Bahasa Pertuturan di Rumah dengan Suami-isteri	63
Rajah 4.3	: Bahasa Pertuturan di Rumah dengan Anak-anak	65
Rajah 4.4	: Bahasa Pertuturan di Rumah dengan Iubapa	66
Rajah 4.5	: Bahasa Pertuturan di Rumah dengan Nenek/Datuk	68
Rajah 4.6	: Bahasa Pertuturan di Rumah dengan Adik-beradik	69
Rajah 4.7	: Bahasa Pertuturan di Rumah dengan Bapa/Ibu saudara	70
Rajah 4.8	: Penggunaan Bahasa Bugis di kalangan ahli keluarga	71
Rajah 4.9	: Bahasa yang digunakan di tempat kerja dengan pekerja	73
Rajah 4.10	: Bahasa Di tempat Kerja Dengan Rakan Sekerja	74
Rajah 4.11	: Bahasa di tempat Kerja dengan Rakan Bugis	75
Rajah 4.12	: Bahasa Ketika Marah	77
Rajah 4.13	: Menyatakan Sayang	79
Rajah 4.14	: Bahasa Ketika Berdoa dalam Hati	80
Rajah 4.15	: Bahasa Ketika Berfikir	81
Rajah 4.16	: Kahwin Campur	90
Rajah 4.17	: Bahasa Pertama Responden	91
Rajah 4.18	: Bahasa Pertuturan di Rumah Dengan Suami-isteri	92
Rajah 4.19	: Bahasa Pertuturan di Rumah Dengan Anak-anak	94
Rajah 4.20	: Bahasa Pertuturan di Rumah Dengan Ibu bapa	95
Rajah 4.21	: Bahasa Pertuturan di Rumah Dengan Datuk nenek	96
Rajah 4.22	: Bahasa Pertuturan Dengan Ibu atau Bapa Saudara	97
Rajah 4.23	: Bahasa Ketika Marah	98
Rajah 4.24	: Menyatakan Sayang	99
Rajah 4.25	: Bahasa Ketika Berdoa Dalam Hati	100
Rajah 4.26	: Bahasa Ketika Berfikir	101